

Ekonomika vzdělávání

Okruhy problémů, které EŠ zkoumá

- Vzájemný vztah vzdělání a vědeckotechnického pokroku
- Financování školství
- Prognózování školství
- Veřejná správa ve školství
- Odměňování pedagogických a nepedagogických pracovníků
- Terciární vzdělávání
- Vyhodnocení nákladů na vzdělání
- Hmotné zabezpečování žáků a studentů

Základní úprava oblasti školství

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
- Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- Zákon č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením
- Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání (2007)
- Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách

ISCED - Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání

ISCED 0	pre-primární vzdělávání
ISCED 1	primární vzdělávání
ISCED 2	nižší sekundární vzdělávání
ISCED 3	vyšší sekundární vzdělávání
ISCED 4	postsekundární vzdělávání nikoli terciární
ISCED 5	první stupeň terciárního vzdělávání
ISCED 6	druhý stupeň terciárního vzdělávání

http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/mezinarodni_standardni_klasifikace_vzdelavani_isced

Školy

- Mateřské školy – od 3 do 6 let, v posledním roce musí být bezplatná docházka umožněna všem dětem, neposkytuje stupeň vzdělání, ISCED 0
- ZŠ – primární a nižší sekundární vzdělávání (ISCED 1 + 2); 9 let, absolvováním dosáhne ISCED 2A, speciální škola ISCED 2C
- SŠ – vyšší sekundární (ISCED 3) + postsekundární vzdělání ISCED 4 – nádstavbové studium; 3A maturitní zkouška
- Konzervatoře (ISCED 2, 3A, 5B) 5B – vyšší odborné vzdělání, 3A – maturitní zkouška
- VOŠ – vyšší odborné vzdělání, terciární vzdělávání (ISCED 5B)
- VŠ – ISCED 5A – bakalářské, magistercké; ISCED 6 doktorské.

Školská zařízení

- Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků,
- Školská poradenská zařízení,
- Školská výchovná a ubytovací zařízení,
- Školská zařízení pro zájmové a další vzdělávání,
- Zařízení školního stravování,
- Školská účelová zařízení,
- Školská zařízení pro výkon ústavní výchovy a pro preventivně výchovnou péči.

Produkce vzdělávání

2.9.2. Zastoupení soukromých a církevních škol

Zastoupení soukromých a církevních škol a jejich žáků na jednotlivých úrovních vzdělávání v %

Školy	2006/07				2007/08				2008/09			
	Školy		Žáci		Školy		Žáci		Školy		Žáci	
	soukromé	církevní	soukromé	církevní	soukromé	církevní	soukromé	církevní	soukromé	církevní	soukromé	církevní
Mateřské školy	1,5	0,5	1,1	0,3	1,6	0,5	1,1	0,3	1,7	0,5	1,2	0,3
Základní školy	1,5	0,9	0,5	0,5	1,5	0,9	0,6	0,6	1,6	1,0	0,6	0,6
Střední školy (ISCED 3 i 4)	21,9	2,5	13,6	1,6	22,7	2,5	13,7	1,6	23,2	2,5	14,0	1,7
Konzervatoře	11,1	11,1	5,8	4,9	15,8	10,5	7,2	4,9	16,7	11,1	7,3	5,2
Vyšší odborné školy	27,6	6,9	29,6	6,2	26,6	6,8	29,6	5,8	26,6	6,5	29,1	5,7
Vysoké školy	60,3	0	9,8	0	61,8	0	11,9	0	63,3	0	13,7	0

Pramen: ÚIV

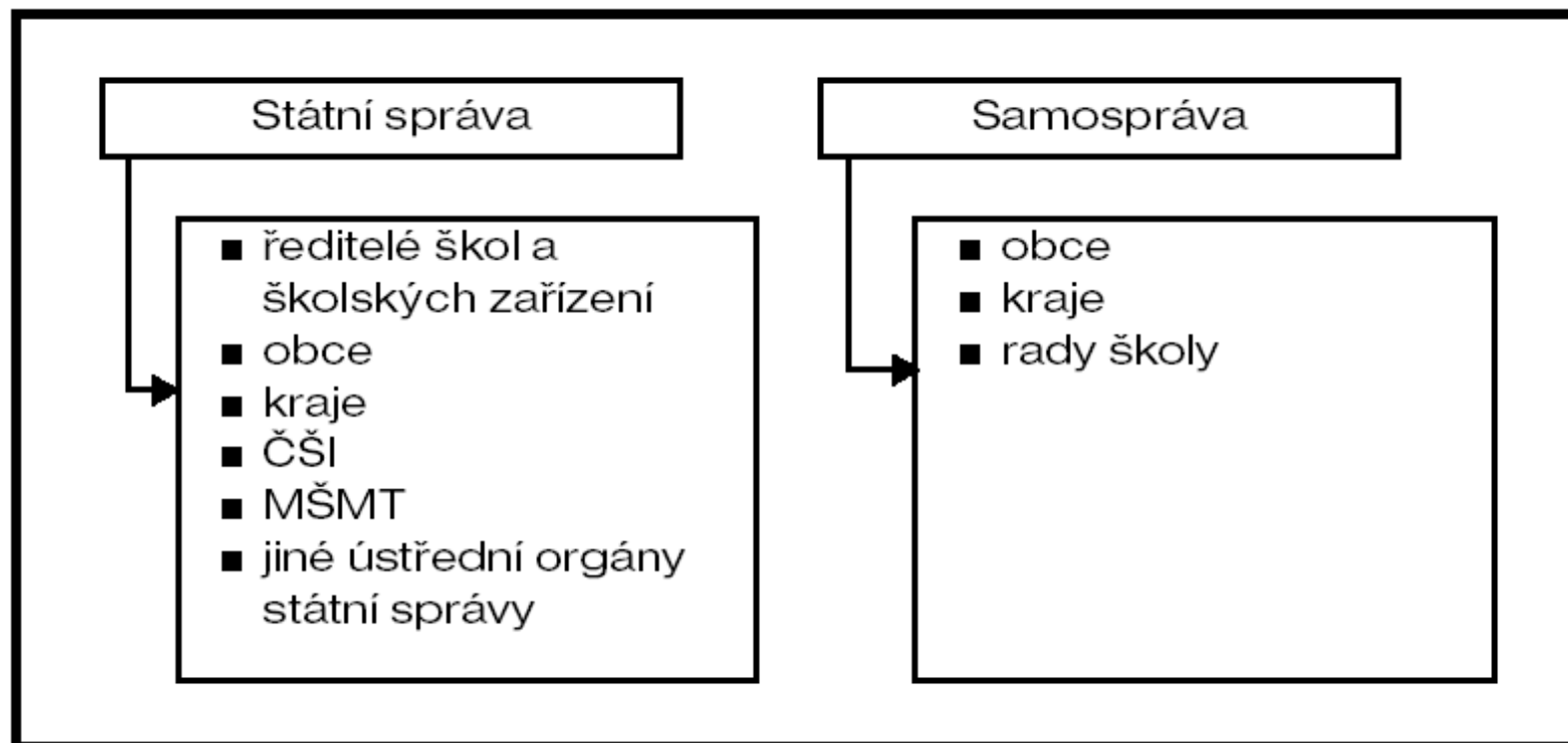
Tabulka 8.5 Počet škol a školských zařízení podle typu zařízení a poskytovatele mimo VŠ v ČR
(v jednotkách a v %)

Typ školy a školského zařízení	ZISK	NNO+oNO	VERE	Celkem
Předškolní vzdělávání	67 (1,3 %)	59 (1,1 %)	5 048 (97,5 %)	5 174
Základní vzdělávání	41 (0,9 %)	69 (1,5 %)	4 449 (97,6 %)	4 559
Střední školy	323 (17,6 %)	108 (5,9 %)	1 405 (76,5 %)	1 836
Vzdělávání v konzervatořích	1 (5,6 %)	3 (16,7 %)	14 (77,7 %)	18
Vyšší odborné vzdělávání	52 (27,0 %)	19 (9,9 %)	121 (63,1 %)	192
Základní umělecké a jazykové školy	211 (29,1 %)	32 (4,4 %)	481 (66,5 %)	724
Zájemové a další vzdělávání	52 (1,0 %)	85 (1,6 %)	4 980 (97,4 %)	5 117
Školská výchovná a ubytovací zařízení	30 (3,9 %)	38 (5,0 %)	686 (91,1 %)	754
Zařízení pro výkon ústavní, ochranné výchovy	4 (1,5 %)	9 (3,4 %)	248 (95,1 %)	261
Školská poradenská zařízení	7 (3,4 %)	7 (3,4 %)	192 (93,2 %)	206
Školská zařízení školního stravování	171 (1,9 %)	103 (1,2 %)	8 535 (96,9 %)	8 809
Školská účelová zařízení	44 (10,7 %)	31 (7,6 %)	334 (81,7 %)	409
Celkem	1 003 (3,6 %)	563 (2,0 %)	26 493 (94,4 %)	28 059

Zdroj: (Prouzová, 2006), upraveno

Veřejná správa ve školství

MŠMT

- Řídí výkon státní správy
- Připravuje legislativní normy, odpovídá za koncepci, stav a rozvoj vzdělávací soustavy jako celku
- Určuje centrální vzdělávací politiku a celkovou strategii (Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně-vzdělávací soustavy)
- Předkládá výroční zprávu o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy.
- Určuje obsah vzdělávání (RVP) – národní program vzdělávání (politický dokument)
- Pravomoce v oblasti pracovněprávní (vyučovací povinnosti, předpoklady pro odbornou a pedagogickou způsobilost, ředitelé institucí, ústřední školní inspektor..)
- Vede rejstřík škol a školských zařízení

Působnost ÚSC

- Územní samosprávu ve školství vykonávají: obec, kraj.
- Při zajišťování vzdělávání a školských služeb, zejména při zřizování a zrušování škol a školských zařízení dbá obec a kraj zejména:
  - a) Soulad rozvoje vzdělávání a školských služeb se zájmy občanů obce a kraje, s potřebami trhu práce, s demografickým vývojem a rozvojem svého území.
  - b) Dostupnost vzdělávání a školských služeb podle místních podmínek.

Obec

- Zajišťuje povinnou školní docházku
- Vymezuje školské obvody spádové školy
- Zajišťuje dopravní obslužnost (4km)
- Zřizuje a zrušuje MŠ, ZŠ, zařízení školního stravování.
- Je povinna zajistit podmínky pro předškolní vzdělávání v posledním roce před zahájením PSD.
- Může zřizovat ZUŠ, školská zařízení pro zájmové zařízení, (ty, které zřizuje kraj?)
- Zajišťuje finanční prostředky

Kraj

- Povinen zajistit podmínky pro uskutečňování středního a vyššího odborného vzdělávání, vzdělávání dětí, žáků a studentů se ZP, jazykové, základní umělecké a zájmové vzdělávání..
- Poskytuje finanční prostředky..
- Zpracovává dlouhodobý záměr rozvoje vzdělávací soustavy, výroční zprávy

Příspěvková organizace x školská právnická osoba

- Rejstřík škol a školských zařízení x
rejstřík školských právnických osob
- Hospodaření
- Majetek
- Tvorba fondů

Ředitel školy a školského zařízení a školská rada

- Rozhoduje ve všech záležitostech týkajících se poskytování vzdělávání a školských služeb
- Odpovídá za odbornou a pedagogickou úroveň
- Vytváří podmínky pro výkon inspekční činnosti
- Zřizuje pedagogickou radu jako svůj poradní orgán
- Stanovuje organizaci a podmínky provozu
- Odpovídá za použití finančních prostředků

Ředitel – státní správa

- Žádosti o povolení individuálního vzdělávacího plánu
- Povinná školní docházka
- Přijetí k předškolnímu vzdělávání
- Vyřizování žádostí – odklad, přestup, změnu oboru, vyloučení...

Školská rada

- Zřizuje zřizovatel (počet členů, jmenování 1/3)
- Funkční období – 3 roky, zasedá 2 x ročně
- Vyjadřuje se k návrhům ŠVP
- Schvaluje výroční zprávu
- Schvaluje školní řád
- Pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání
- Spolupracuje na tvorbě koncepčních záměrů rozvoje
- Projednává návrh rozpočtu
- Projednává inspekční zprávy

Financování školství

- V rozhodující míře z veřejných rozpočtů (státního, ÚSC)
- Normativní financování (1992) x financování na instituci – financování neinvestičních výdajů (investiční výdaje nenormativně)

Financování

Tabulka 1: Klasifikace výdajů na vzdělávání

	Výdaje na vzdělávací instituce (např. školy, univerzity, administrativa ve vzdělávání, služby studentům)	Výdaje mimo vzdělávací instituce (např. soukromý nákup zboží a služeb souvisejících se vzděláváním, včetně soukromého vyučování)
Výdaje na vlastní vzdělávání	např. veřejné výdaje na vlastní vzdělávání ve vzdělávacích institucích	např. státní dotace na soukromé výdaje za učebnice
	např. dotované soukromé výdaje na vlastní vzdělávání ve vzdělávacích institucích	např. soukromé výdaje na učebnice a další školní pomůcky
	např. soukromé výdaje na školství	
Výdaje na výzkum a vývoj	např. veřejné výdaje na univerzitní výzkum	
	např. soukromé finanční prostředky na výzkum a vývoj ve vzdělávacích institucích	
Výdaje na školské služby jiného charakteru než vlastní vzdělávání	např. veřejné výdaje na služby, jako je školní stravování, doprava do školy, ubytování v kampusu	např. veřejné dotace na výdaje studentů spojené s životními náklady nebo dotace na zlevněné jízdné
	např. soukromé výdaje na platby za školské služby	např. soukromé výdaje spojené s životními náklady nebo dotace na zlevněné jízdné

	veřejné zdroje
	soukromé zdroje
	soukromé zdroje s veřejnou dotací

Financování

Makroekonomické ukazatele školství

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 ¹⁾
HDP v mld Kč v běžných cenách (sezónně očištěno)	2 464,9	2 577,6	2 812,8	2 982,2	3 218,7	3 533,6	3705,7
Veřejné výdaje na školství v mld Kč, v běžné ceny	108,5	115,9	123,0	130,3	142,8	153,0	151,0
Výdaje na školství v relaci k HDP v %	4,5	4,5	4,4	4,4	4,4	4,3	4,1

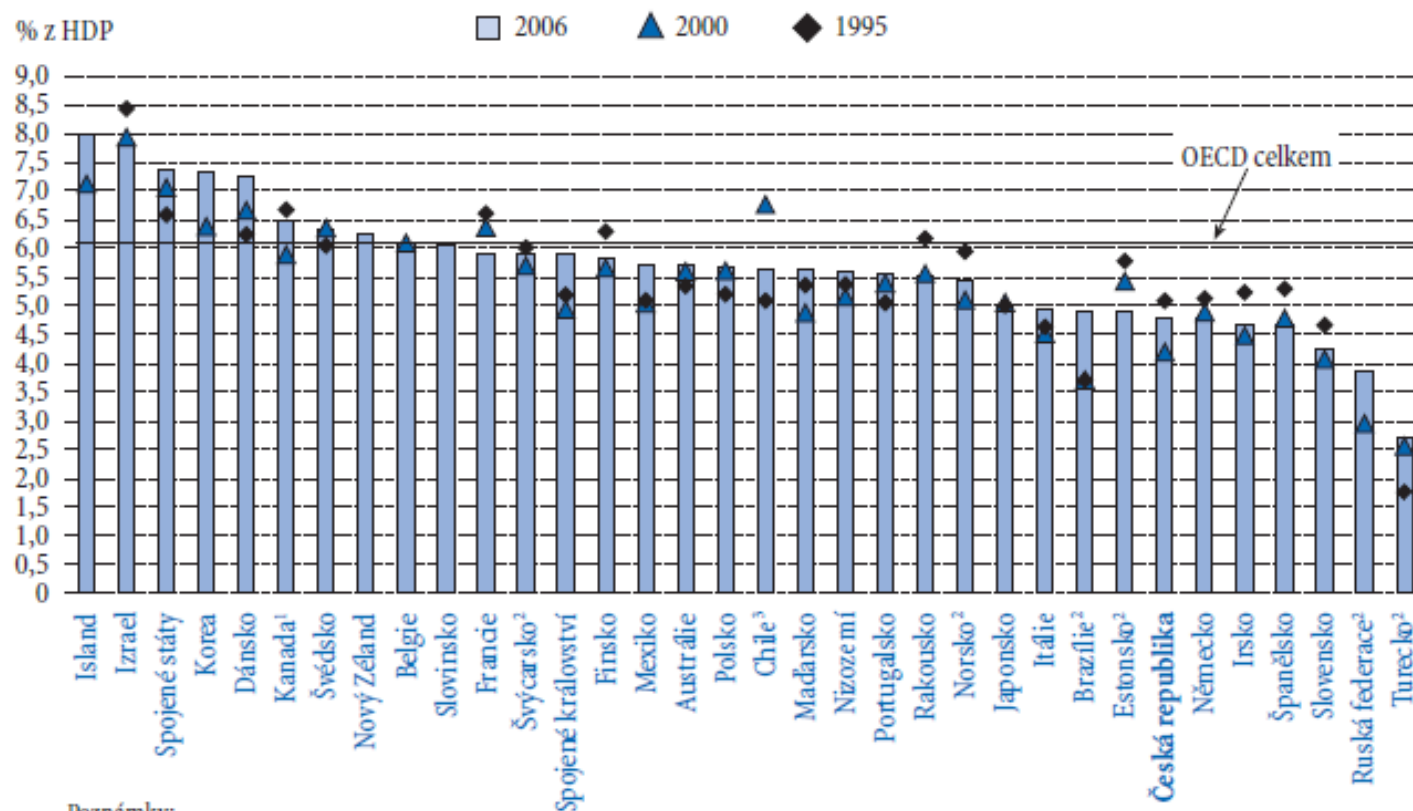
Pramen: ÚIV

¹⁾ Meziroční snížení výdajů v roce 2008 je dáno aplikací zákona 26/2008 Sb. Nevyčerpané prostředky organizačních složek státu se již nepřevádějí do rezervního fondu a nejsou tak zahrnuty ve výdajích za rok 2008.

Výdaje na vzdělávání jako procento HDP (1995, 2000, 2006)

(Investice do vzdělávání jako podíl vzhledem k HDP, jedná o výdaje do vzdělávání v soukromých i veřejných institucích z veřejných i soukromých zdrojů.)

Země OECD vydají v průměru na vzdělávání 6,1 % svého kolektivního HDP. Mezi roky 1995 a 2006 byl v téměř polovině z 28 zemí OECD a partnerských zemí s dostupnými údaji nárůst výdajů do vzdělávání nižší než nárůst národního důchodu.

Poznámky:

1. Údaje za rok 2005 místo 2006.
2. Pouze veřejné výdaje, ve Švýcarsku pouze výdaje na terciární vzdělávání.
3. Údaje za rok 2007 místo 2006.

Země jsou seřazeny sestupně podle celkových výdajů z veřejných i soukromých zdrojů.

Zdroj: OECD. Tabulka 2.1, Annex 3 (www.oecd.org/edu/eag2009)

Financování regionálního školství

- V převážné míře z veřejných rozpočtů, snaha o vícezdrojové financování
- Kapitola 333 – 11-12 % celkových výdajů státního rozpočtu
- Výdaje regionálního školství – 65 – 67 % kapitoly, 2010 - snížení
- Normativní financování – jednotkové neinvestiční výdaje (normativy), menší část účelově
- Investiční výdaje nenormativně (vždy zřizovateli)
- Závazné limity objemu mzdových prostředků a limity pro počet zaměstnanců

Neinvestiční výdaje na Rgš

NIV celkem v tis. Kč	MP v tis. Kč	odvody v tis. Kč	ONIV v tis. Kč	Limit PZ
83 231 526	56 129 274	20 194 311	6 907 941	217 687

V jednotlivých normativních kategoriích je vývoj výkonů následující:

3 – 5	nárůst o	15 170 dětí,	tj. o	5,19 %
6 – 14	pokles o	22 226 žáků,	tj. o	2,62 %
15 – 18	pokles o	7 430 žáků,	tj. o	1,85 %
19 – 21	nárůst o	507 studentů,	tj. o	3,46 %
3 – 18 v KZÚV	pokles o	53 lůžek,	tj. o	1,05 %

Republikové normativy

(2010)

	NIV celkem Kč/žáka	MP vč. odvodů Kč/žáka	ONIV NÁHRADY Kč/žáka	ONIV PŘÍMÉ Kč/žáka	Limit PZ Z./1000ž
3 – 5	39 858	39 510	120	228	138,481
6 – 14	46 747	45 999	140	608	127,285
15 – 18	54 495	53 638	165	692	145,913
19 – 21	47 351	46 793	145	413	115,769
3-18 let v KZÚV	222 527	220 668	681	1 178	705,620

	Výkony 09/10	NIV celkem v tis. Kč	MP vč.odvodů v tis. Kč	ONIV NÁHRADY v tis. Kč	ONIV PŘÍMÉ v tis. Kč	Limit PZ
3 – 5	307 260,0	12 246 773	12 139 844	36 872	70 057	42 550
6 – 14	824 881,5	38 560 735	37 943 725	115 481	501 529	104 995
15 – 18	404 804,0	22 059 793	21 712 876	66 792	280 125	59 066
19 – 21	15 160,0	717 848	709 384	2 199	6 265	1 755
3-18 let v KZÚV	4 982,0	1 108 631	1 099 368	3 393	5 870	3 515
RgŠ ÚSC celkem	1 557 087,5	74 693 780	73 605 197	224 737	863 846	211 881

Republikové normativy

Věková kategorie	2005	2006	2007	2008
3-5	33 284	34 478	36 183	37 096
6-14	35 641	37 907	41 542	43 199
15-18	46 650	48 414	50 775	52 512
19-21	39 880	41 848	43 905	44 954
3-18 v KZÚV	-	177 592	186 905	210 262

Zdroj: Rozpočet resortu školství, kapitola 333-MŠMT státního rozpočtu České republiky, za roky 2005, 2006, 2007 a 2008.

Krajské normativy

- Vyhláška č. 492/2005 Sb., o krajských normativech
- Vlastní soustava normativů NV/1 výkon v jednotlivých oborech, typech, druzích škol...(vyhláška MŠMT)
- Soukromé školy – stanoveno MŠMT

Krajské normativy

■ Jednotka výkonu

■ Ukazatele rozhodné pro stanovení krajských normativů

- průměrný počet jednotek připadajícího na 1 pedagogického pracovníka (N_p)
- průměrný počet jednotek připadajícího na nepedagogického pracovníka (N_o)
- Průměrné měsíční výše platu pedagogického pracovníka (P_p)
- Průměrné měsíční výše platu nepedagogického pracovníka (P_o)
- Průměrné roční výše ostatních neinvestičních výdajů ze státního rozpočtu připadající na jednotku výkonu (ONIV)

Financování soukromých škol

- Školský zákon neobsahuje pojem soukromá škola
- Právní formy (1995 ops, 2004 špo)
- **Zařazení do školského rejstříku!**
- Financování neinvestičních výdajů + běžných provozních neinvestičních výdajů x Investiční výdaje – zřizovatel
- Smlouvy s KÚ, čtvrtletně
- Normativy stanoveny MŠMT (+ příplatky na žáky se SVP)
- Zákon o poskytování dotací soukromým školám (Zákon 306/1999 Sb.)
- Základní x zvýšená dotace
- [http://www.msmt.cz/uploads/soubory/Normativ v soukromych skol/Priloha Normativy soukrom](http://www.msmt.cz/uploads/soubory/Normativ_v_soukromych_skol/Priloha_Normativy_soukrom)

Základní a zvýšená dotace vyjádřená procentními podíly z normativů pro soukromé školy

Druh školy	Základní dotace	Zvýšená dotace
Mateřské školy	60 %	100 %
Základní školy	60 %	100 %
Střední školy	60 %	90 %
Vyšší odborné školy	60 %	90 %
Speciální školy* a střední školy poskytující střední vzdělání	80 %	100 %
Ostatní školy a školská zařízení	50 %	80 %
Instituce ústavní výchovy	80 %	100 %

* tj. školy uskutečňující vzdělávací programy pro děti, žáky a studenty se zdravotním postižením a základní školy speciální

Finanční podpora rodin

- Zdravotní pojištění do 26 let hrazeno státem.
- Přídavky na dítě – na základě příjmové situace a věku dítěte.
- Sleva na dani
- Slevy na žákovském (studentském) jízdném (6-15 let 37,5 %, 15 – 26 let nejvýše 75 %).
- Žákům prvních ročníků – základní školní potřeby v hodnotě 200 Kč (žákům se spec potřebami)
- Bezplatné poskytování učebnic (Seznam

Probíhající diskuse a další vývoj

- Rámcové vzdělávací programy (kurikulární reforma)
- Státní maturity, www.novamaturita.cz
- Reforma terciárního vzdělávání, <http://www.reformy-msmt.cz/reforma-terciarniho-vzdelavani/>
- Reforma veřejné správy – zřizovatelské a správní kompetence v působnosti krajů a obcí x koncepční kompetence, rozhodující kompetence finanční => problémy s financováním regionálního školství
- Optimalizace škol
- Další vzdělávání (celoživotní vzdělávání)